

Interreg

Co-funded by
the European Union

NEXT Black Sea Basin

BSB Dialogue
Innovation
Platform

Uygulanabilir Politika Önerisi Raporu

Proje: DIALOGUE (BSB01104) – Interreg NEXT Karadeniz Havzası Programı

M INTERNATIONAL
MANAGEMENT
INSTITUTE

TEHNOPOL
GALAŖI

Trakya
kalkınma ajansı
development agency

The author(s) are responsible for the content of this material. This material does not necessarily reflect the official view of the European Union.

www.dialogueinnohub.com

1. Giriş ve Amaç

1.1 DIALOGUE Projesinin Arka Planı

DIALOGUE projesi (BSB01104), 2021-2027 Interreg NEXT Karadeniz Havzası Programı kapsamında desteklenen ortak bir girişimdir. Proje; Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'daki hedef bölgelerde ortak sorun olarak öne çıkan düşük inovasyon kapasitesi ve parçalı kurumsal koordinasyon sorunlarını ele almaktadır.

Temel hedef; bölgesel inovasyon ekosistemlerinde kamu ve sivil toplum aktörlerinin kurumsal kapasitesini artırmak ve bu aktörler arasındaki diyalogu güçlendirmektir. Proje, kişiden kişiye temasları teşvik ederek ve sektörler arası iletişimi geliştirerek Karadeniz Havzası'ndaki topluluklar ve kurumlar arasında karşılıklı güveni inşa etmeyi ve daha derin bir entegrasyonu kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

1.2 Raporun Amacı

Projenin teknik şartnamesi doğrultusunda bu rapor; Türkiye, Bulgaristan ve Romanya'da yürütülen Bölgesel İhtiyaç Analizi'nin bulgularını spesifik, uygulanabilir politika önerilerine dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Bu proje kapsamındaki temel politika belgesinin "Etkili ve Sürdürülebilir Uluslararası İşbirliği için Öneriler" (RESC) raporu olacağını belirtmek önem taşımaktadır. Mevcut belge, RESC raporu için temel dayanak ve temel girdi işlevi görmektedir. Bölgesel paydaşların ihtiyaç duyduğu müdahaleleri tanımlayarak; nihai RESC raporunda belirlenecek olan Karadeniz İnovasyon Platformu'nun (BSİP) tasarımı, işleyiş modelini ve uzun vadeli sürdürülebilirlik çerçevelerini yönlendirmektedir.

1.3 Stratejik Bağlam

Önerilen tavsiyelerin uzun vadeli sürdürülebilirliğini güvence altına almak amacıyla bu raporda belirlenen bölgesel hedefler; Avrupa Yeşil Mutabakatı, Dijital Avrupa Programı ve Ufuk Avrupa (WIDERA) çerçeveleriyle uyumlu hâle getirilmiştir. Öneriler özellikle, Dörtlü Sarmal modelinin (Kamu-Özel-Akademik-Sivil Toplum) bölgesel politika yapım süreçlerine entegrasyonunu hedeflemektedir.

2. Metodoloji

Bu raporda sunulan bulgular ve öneriler; ihtiyaç analizini ve paydaş konsültasyonunu bir araya getiren yapılandırılmış, çok aşamalı bir metodoloji aracılığıyla geliştirilmiştir:

- Bölgesel İhtiyaç Analizi: İnovasyon kapasitesindeki açıkları tespit etmek amacıyla Aralık 2025'te TR21 (Türkiye), BG33 (Bulgaristan) ve RO22 (Romanya) genelinde yürütülen saha araştırması.
- Uluslararası Çalıştay (Varna, Bulgaristan): Bölgesel ortakların ortak sınır ötesi darboğazları belirlemek amacıyla yerel bulguları sentezlediği 19-21 Ocak 2026 tarihlerinde gerçekleştirilen ortak oturum.
- Politika Sentezi: Sivil toplum katılımı ve KOBİ teşvikini hedefleyen uygulanabilir politika adımlarıyla tespit edilen bölgesel ihtiyaçların örtüştürülmesi.

3. Bölgesel Bulguların Özetleri ve Sentezi

Etkili sınır ötesi politikalar oluşturabilmek için İhtiyaç Analizi aşamasında her bir partner bölgede tespit edilen ekosistem dinamiklerini, zorlukları ve kapasiteleri öncelikle ayrı ayrı ortaya koymak gerekmektedir.

3.1. Bölgesel İhtiyaç Analizi Raporlarının Özetleri

3.1.1 TR21 Trakya Bölgesi (Türkiye)

TR21 bölgesi, çift taraflı bir ekonomik yapıyla karakterize olmaktadır: Tekirdağ/Çorlu'da yoğunlaşan ihracat odaklı sanayi altyapısı ile Edirne ve Kırklareli'ndeki geleneksel, tarıma dayalı ekonomi. Bölgesel inovasyon ekosistemi, büyük ölçüde Üçlü Sarmal modeline (Hükümet-Üniversite-Sanayi) dayanmaktadır. İnovasyonda sivil toplumun katılımı zayıf olup ağırlıklı olarak vatandaş odaklı STK'lar yerine iş dünyası dernekleri tarafından temsil edilmektedir.

Nitelikli teknik personel açığı, sanayi inovasyonunun önündeki birincil engel olarak öne çıkmaktadır. Büyük işletmeler tedarik zinciri gereklilikleri doğrultusunda AB Yeşil Mutabakatı ile uyumunu sağlarken, KOBİ'ler bu uyumları çoğunlukla maliyet yükü olarak algılamakta ve uygulama kapasitesinden yoksun kalmaktadır. Buna karşın bölge; araştırma ile ticarileşme arasında köprü işlevi gören Teknoparklar ve Oda öncülüğünde kurulan TEKMER (Teknoloji Geliştirme Merkezi) aracılığıyla yerleşik bir kuluçka altyapısına sahiptir.

3.1.2 BG33 Severoiztochen Bölgesi (Bulgaristan)

"Yükselen İnovatör" olarak sınıflandırılan BG33 bölgesi, araştırma ve inovasyon sistemi içinde yapısal parçalanma ve finansman güçlükleriyle mücadele etmektedir. Ekosistem; araştırma enstitüleri ile yükseköğretim kurumları arasındaki ayrışmayla tanımlanmakta ve bu durum sanayi-bilim işbirliğini ile araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesini olumsuz etkilemektedir.

Analiz; KOBİ'ler ve sivil sektörün ulusal ve Avrupa politikalarını pratiğe dönüştürebilmesi için pratik ve teknik desteğe, akademik ve araştırma kuruluşları arasındaki disiplinlerarası koordinasyonun güçlendirilmesine yönelik ihtiyacı açıkça ortaya koymaktadır. Bölge için öncelikli tematik alanlara BİT, mekatronik, biyoteknoloji ve temiz teknolojiler dahildir.

3.1.3 RO22 Güneydoğu Bölgesi (Romanya)

RO22 bölgesinin politika çerçevesi; sürdürülebilir mavi ekonomi, gıda ve biyoekonomi inovasyonu, dijital dönüşüm ve sınır ötesi çevre izleme gibi AB stratejik öncelikleriyle örtüşmektedir. Bununla birlikte ortak proje geliştirme ve yapılandırılmış ağ oluşturma konusundaki kapasite kısıtları nedeniyle bölgenin daha geniş AB araştırma ve inovasyon ağlarına entegrasyonu sınırlı kalmaktadır.

Mevcut bölgesel mimari; bilgiyi bir araya getiren, paydaşları koordine eden ve vatandaş katılımını inovasyon ile iklim uyum girişimlerine entegre eden sürekli, çok aktörlü bir platformdan yoksundur. Bölge; devam eden diyalogu desteklemek ve Avrupa finansman akışlarına katılımı kolaylaştırmak için resmi bir yönetim mekanizmasına ihtiyaç duymaktadır.

3.2. Ortak Sınır Ötesi Açıkların Sentezi

Bölgesel raporların karşılaştırmalı analizi, Karadeniz Havzası genelinde acil politika müdahalesi gerektiren üç temel alanı ortaya koymaktadır:

- 1. "Eksik Sarmal" (Sivil Toplum Açığı): Her üç bölgede de inovasyon ekosistemi ağırlıklı olarak Üçlü Sarmal (Hükümet-Üniversite-Sanayi) çerçevesinde işlemektedir. Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) inovasyon tasarım sürecinden büyük ölçüde dışlanmakta ve yalnızca pasif yararlanıcı konumunda kalmaktadır.
- 2. KOBİ'lerin Yeşil Dönüşüme Çekimserliği: Hedef bölgelerdeki KOBİ'ler, AB Yeşil Mutabakatı ve dijital dönüşüm gerekliliklerini ağırlıklı olarak rekabetçilik faktörleri olarak değil maliyet yükü olarak algılamaktadır.
- 3. İnsan Sermayesi ve Beceri Uyumsuzluğu: Nitelikli teknik personel eksikliği ve akademik müfredatlar ile dijital ve yeşil ekonominin anlık ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk, ortak bir sorun olarak öne çıkmaktadır.

4. Uygulanabilir Politika Önerileri

Sentezlenen bulgular doğrultusunda, bölgesel inovasyon ekosistemini güçlendirmek ve Karadeniz İnovasyon Platformu'nun (BSİP) oluşturulmasına yön vermek amacıyla aşağıdaki uygulanabilir politikalar önerilmektedir.

4.1. Sivil Katılımın Teşviki ve Dörtlü Sarmal

Amaç: STK'ları inovasyon sisteminde pasif yararlanıcı konumundan aktif ortak düzeyine taşımak.

- Eylem 1 – STK'lar için Kapasite Geliştirme: Bölgesel kalkınma ajansları ve ticaret odaları, STK'lar için spesifik eğitim modülleri geliştirmelidir. Bu modüller; STK'ların uluslararası konsorsiyumlara etkin biçimde katılabilmesi için AB finansman mekanizmaları (ör. Ufuk Avrupa, Erasmus+) ve proje döngüsü yönetimi üzerine odaklanmalıdır.
- Eylem 2 – Ortak Tasarım Yükümlülükleri: Bölgesel düzeydeki kamu finansman programları; topluluk ihtiyaçlarının teknolojik çözümlere yansıtılmasını güvence altına almak amacıyla STK'ların inovasyon ve sürdürülebilirlik projelerinin tasarım aşamasına dahil edilmesini ödüllendiren veya zorunlu kılan kriterler belirlemelidir.

4.2. KOBİ'lerin Yeşil ve Dijital Dönüşümünün Teşviki

Amaç: KOBİ'lerin yeşil ve dijital dönüşümleri rekabetçilik aracı olarak benimsemesini sağlamak.

- Eylem 1 – "Yatırım Öncesi Test" Altyapısı: Karadeniz İnovasyon Platformu; bölgesel KOBİ'lerin daha geniş ağıdaki mevcut Avrupa Dijital İnovasyon Merkezleri'ne (EDIH) erişimini sağlamalıdır. Bu yaklaşım, KOBİ'lerin yüksek başlangıç sermayesi harcamaları gerektirmeksizin dijital ve yeşil teknolojileri gerçek ortamlarda test etmesine olanak tanıyacaktır.
- Eylem 2 – Hedefe Yönelik Finansal Araçlar: Bölgesel yetkililer, özellikle yeşil denetim gerçekleştiren veya döngüsel ekonomi uygulamaları hayata geçiren KOBİ'ler için inovasyon voucherleri ya da eşleştirilmiş finansman gibi yerelleştirilmiş teşvik planları geliştirmelidir.

4.3. Bilgi Transferi ve Ekosistem Geliştirme

Amaç: Sürdürülebilir girişimcilik ekosistemi inşa etmek amacıyla operasyonel birikimin aktarımını sağlamak.

- Eylem 1 – En İyi Uygulamaların Kodlanması: Çorlu, Türkiye'deki Oda öncülüğünde kurulan TEKMER gibi başarılı bölgesel modellerin operasyonel süreçleri kodlanmalıdır. Bu bilgi birikimi, benzer kuluçka yapılarının kurulmasını desteklemek amacıyla BSİP aracılığıyla partner bölgelere aktarılabilir.

- Eylem 2 – Sınır Ötesi Mentorluk Programları: Bulgaristan-Romanya-Türkiye koridoru genelinde olgun teknoparkları ve deneyimli inovatörleri geliştirmekte olan teknoloji merkezleriyle buluşturan yapılandırılmış mentorluk ağları oluşturulmalıdır.

4.4. Sınır Ötesi Entegrasyon ve Hukuki Sinerjiler

Amaç: Sınırlar ötesinde kesintisiz bilgi alışverişini ve ortak girişimleri kolaylaştırmak.

- Eylem 1 – İnovasyon Göstergelerinin Uyumlaştırılması: BSİP, doğru kıyaslama ve ortak politika değerlendirmesine olanak tanımak amacıyla üç bölge genelinde Avrupa İnovasyon Tablosu ile uyumlu ortak göstergelerin kullanımını savunmalıdır.
- Eylem 2 – Ortak Politika Görev Güçleri: Üç ülkedeki Dörtlü Sarmal temsilcilerinden oluşan tematik çalışma grupları (ör. Tarım Teknolojisi, Yeşil Lojistik) BSİP bünyesinde kurulmalı; ortak tutum belgeleri hazırlanması ve bölgesel mevzuat yaklaşımlarının uyumlaştırılması sağlanmalıdır.

5. İleri Konsültasyon için Temel Sorular (RESC Raporuna Girdi)

Aşağıdaki soruların, RESC raporu için yönetim ve sürdürülebilirlik modellerini kesinleştirmek amacıyla yaklaşan Uluslararası Forum sürecinde paydaşlar tarafından ele alınması gerekmektedir:

- 1. Yönetişim: Karadeniz İnovasyon Platformu için bürokratik bir yük hâline gelmeksizin momentum'u koruyan "esnek bir yönetim modeli" nasıl tasarlanabilir?
- 2. Kapasite Geliştirme: Sivil Toplum Kuruluşları'nı Ufuk Avrupa konsorsiyumlarında etkin ortak hâline getirmek için hangi spesifik müfredata ihtiyaç vardır?
- 3. Bilgi Transferi: Bölgesel Teknoparkların spesifik operasyonel birikimi nasıl kodlanarak daha geniş Karadeniz Havzası'ndaki partner bölgelere girişimcilik ekosistemi oluşturmak amacıyla aktarılabilir?
- 4. Teşvik Mekanizmaları: KOBİ'leri yeşil dönüşümü rekabetçilik aracı olarak görmelerine yönlendirmek ve inovasyonu daha aktif biçimde benimsemelerini sağlamak için hangi ek politika veya finansal teşvikler sunulabilir?
- 5. Sınır Ötesi Entegrasyon: Bölgeler arası bilgi alışverişini ve inovasyon uygulamalarını kolaylaştıracak bölgelerarası yetkinlik merkezleri veya merkezler oluşturmak için hangi hukuki ve idari seçenekler mevcuttur?
- 6. Sivil Toplum Katılımı: STK'ların inovasyon sistemindeki rolü nasıl aktif ortak düzeyine yükseltilebilir? Bu dönüşüm; yerel topluluk ihtiyaçları ve iyi işleyen modellere ilişkin uzmanlıklarını inovasyon için katma değere nasıl dönüştürebilir?
- 7. Diğer Girişimlerle Sinerjiler: DIALOGUE projesi, tekrarı önlemek ve etkinliği en üst düzeye çıkarmak amacıyla çıktılarını Karadeniz bölgesindeki benzer girişimlerle nasıl senkronize edebilir?
- 8. Avrupa Programlarıyla Uyum: Karadeniz İnovasyon Platformu, ortak bölgesel girişimleri desteklemek amacıyla Ufuk Avrupa, Dijital Avrupa Programı ve diğer ilgili Avrupa finansman akışları kapsamındaki spesifik çağrıları nasıl tespit edebilir ve hedefleyebilir?